

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ УКРАЇНА–ІНДІЯ У ПОСТКОЛОНІАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ТОЧОК ВЗАЄМОДІЇ

Ірина ПЕТЛЕНКО

orcid.org/0000-0001-9780-9014

кандидат філософських наук, докторант кафедри історії філософії

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

email: iryna.petlenko@knu.ua

Анотація. Дослідження присвячене параметрам міжкультурної комунікації України та Індії в постколоніальному контексті. Увага зосереджена на наступних параметрах: імперському досвіді, деколонізації знання, мовній політиці, етичних і політичних нарративах та історичній пам'яті. Аналіз показує, що спільний досвід колоніального призначення формує підґрунтя для горизонтальних моделей взаємодії, обміну культурним та інтелектуальним досвідом. Індійський постколоніальний дискурс слугує джерелом методологічних підходів, які знаходять паралелі в українських інтелектуальних практиках. Дослідження відкриває перспективи для подальшого аналізу механізмів деколонізації знання та розвитку міжкультурного діалогу.

Ключові слова: постколоніалізм, міжкультурна комунікація, Україна, Індія, деколонізація знання, культурна ідентичність, історична пам'ять, політичні нарративи.

Постановка проблеми. Міжкультурна комунікація в постколоніальному контексті є одним із ключових напрямів сучасних філософських розвідок. Вона дає можливість не лише вивчати особливості взаємодії культур, але й аналізувати глибинні структурні механізми, які формують політичну та культурну ідентичність народів, що зазнали колоніального чи імперського підпорядкування. Особливий інтерес викликає порівняння досвіду України та Індії. Адже це країни, які пройшли через різні форми колоніальної та імперської домінації, але зберегли власну культурну самобутність і здатність до відновлення національної пам'яті.

Актуальність дослідження визначається кількома факторами. По-перше, сучасна міжнародна комунікація вимагає усвідомлення культурних контекстів

та історичних травм, які впливають на сприйняття і взаємодію. По-друге, постколоніальна теорія, що була розроблена на прикладі країн Південної Азії, набуває дедалі більшої значущості для аналізу українського досвіду, де питання культурної та мовної деколонізації, політичної самостійності та формування національної пам'яті є надзвичайно актуальними. По-третє, Україна та Індія мають спільний потенціал для розвитку горизонтальних форм взаємодії, які ґрунтуються не на ієрархії «метрополія–колонія», а на взаємному визнанні досвіду постколоніальної травми та культурної багатоманітності.

Джерельна база дослідження. Теоретичну рамку формують класичні праці постколоніальної теорії. Зокрема, роботи Едварда Саїда, Гаятрі Чакраворті Співак, Хомі Бгабхи, Діпеша Чакрабарті та

сучасні дослідження науковців і філософів, які аналізують постколоніальність у контексті індійської та української історії і культури.

Метою статті є виявлення точок взаємодії та спільних наративів, що формувалися під впливом колоніальної та імперської спадщини. Дослідження передбачає систематизацію параметрів міжкультурної комунікації, визначення спільних точок взаємодії, аналіз політичних і культурних наративів як теоретичної та практичної основи для майбутніх академічних і культурних ініціатив.

Виклад основного матеріалу. Шляхи для налагодження міжкультурної комунікації між Україною та Індією є частиною постколоніального дискурсу. Оскільки підґрунтям для них слугує схожість історичного досвіду перебування в складі імперій. Саме колоніальний, імперський досвід є першим параметром та точкою для міжкультурного діалогу.

Підпорядкування Індії британському колоніальному режиму, а України – російській імперській владі та пізніше радянській адміністративній системі сформувало досвід структурної залежності та обмеження політичної суб'єктності. Саме цей досвід став підґрунтям для виникнення постколоніальних наративів, що осмислюють історію пригноблення, боротьби за свободу та утвердження політичної автономії. В обох випадках політична влада поєднувалася з культурними та інтелектуальними механізмами контролю, що впливали на формування ідентичності.

Йдеться не лише про політичний та економічний контроль. Домінування з формуванням нової ідентичності та зміною сюжетів і ключових сенсів наративів – це не просто нормативні

вказівки та процедура їхнього виконання. Це процес дискурсу, тон якому задає метрополія. Едвард Саїд у своїй праці «Орієнталізм» використовує цей термін для опису системи уявлень, через яку імперська влада конструювала знання про «Схід» і формувала образ «Іншого». Цей «Інший» не просто чужий для «цивілізованої» західної думки. А сприймається як такий, що не досягнув достатнього рівня розвитку, щоб бути рівним. Така позиція використовувалася для легітимізації колоніального панування. У цьому контексті колоніалізм постає не лише політичною системою влади, а й культурно-дискурсивною структурою, яка впливає на інтерпретацію історії, культури та ідентичності підпорядкованих народів. «Орієнталізм – це не європейська фантазія про Схід, а створений зусиллями багатьох людей корпус теорії та практики, в який протягом багатьох поколінь було вкладено значні матеріальні інвестиції» [12, с. 24]. Такий підхід дає змогу розглядати колоніальне домінування як комплекс знань та їхніх репрезентацій, які формують образ підпорядкованих суспільств і визначають рамки їхнього можливого опису.

Такого стибу описи та розвідки тривалий час були основою для розуміння того, чим є країни-колонії не лише для метрополій чи Європи загалом. Вони ставали визначниками і для самих колонізованих суспільств, оскільки задавали рамки їхньої культурної самоідентифікації та інтерпретації власної історії. У такий спосіб колоніальний дискурс не лише описував підпорядковані народи, але й формував уявлення про них самих, впливаючи на їхні уявлення про культуру, історичну роль і власну ідентичність.

Саїд не був самотнім у своєму

баченні потреби перегляду ставлення до опису колонізованих суспільств і критики європоцентричних моделей знання. Ці ідеї отримали подальший розвиток у постколоніальних дослідженнях, зокрема в індійському інтелектуальному середовищі, де вони стали основою для формування окремого напрямку історичних і культурних студій. Саме в межах індійського академічного дискурсу, зокрема у працях дослідників, пов'язаних із напрямом Subaltern Studies, було зроблено спробу переосмислити історію колоніальних суспільств з позиції тих соціальних груп, які раніше залишалися поза межами офіційних історичних наративів.

Зокрема, Діпеш Чакрабарті наголошує на необхідності «провінціалізації Європи», тобто перегляду європоцентричних моделей історії, які тривалий час визначали спосіб опису колоніальних суспільств [4]. Такий підхід ставить під сумнів уявлення про універсальність західної модерності й пропонує розглядати історію як множинність досвідів та альтернативних шляхів розвитку. У цьому контексті колоніальне минуле постає не лише як політичний факт, а як епістемологічна проблема, пов'язана зі способами виробництва знання та репрезентації підпорядкованих суспільств. Подібну проблематику порушує Гаятрі Чакраворті Співак, яка ставить питання про можливість репрезентації пригноблених груп у домінантних структурах знання, наголошуючи на проблемі «мовчання субальтерна» у колоніальному та постколоніальному дискурсі [8]. Водночас Гомі Бгабга розглядає постколоніальні процеси крізь призму гібридності та концепту «третього простору», у межах якого взаємодія колоніальної та локальної

культур породжує нові культурні форми, ідентичності та моделі інтерпретації історичного досвіду [3]. У сукупності ці підходи формують теоретичну основу для критичного переосмислення імперської спадщини та перегляду усталених історичних наративів. Важливо зазначити, що ці інтелектуальні підходи сформувалися або в межах індійського академічного середовища, або їхні автори мають етнічний зв'язок з Індією та пов'язані з осмисленням досвіду британського колоніального панування. Саме індійські дослідники, зокрема представники напрямку Subaltern Studies, запропонували нові методологічні інструменти для аналізу колоніального минулого та його впливу на сучасні культурні й політичні процеси. У цьому сенсі індійський постколоніальний дискурс став одним із ключових джерел теоретичних концепцій, що використовуються сьогодні для переосмислення імперського досвіду в різних регіонах світу.

Таким чином, імперський і колоніальний досвід можна розглядати як спільний аналітичний вимір, що відкриває можливість для порівняльного осмислення історичних процесів у різних регіонах світу. У цьому контексті досвід Індії та України демонструє певні структурні паралелі, пов'язані з тривалим впливом імперських політичних і культурних систем. Усвідомлення цих подібностей створює підґрунтя для міжкультурної комунікації, у межах якої можливий обмін інтелектуальними підходами до деконструкції імперських наративів і формування нових інтерпретацій історії. Саме тому порівняльний аналіз постколоніального досвіду Індії та України може слугувати важливою платформою для розвитку горизонтального

діалогу між різними культурними та філософськими традиціями.

В українському інтелектуальному дискурсі імперський досвід дедалі частіше осмислюється в рамках постколоніальної теорії. Дослідники наголошують, що перебування України у складі Російської імперії та СРСР супроводжувалося не лише політичним контролем, а й культурною та мовною асиміляцією, що впливало на формування історичних наративів і колективної ідентичності [11]. У цьому контексті постколоніальний підхід дає можливість аналізувати українську історію як досвід тривалого імперського домінування та боротьби за культурну автономію. За словами Ярослава Грицака, імперська спадщина проявляється також у способах інтерпретації історії та політики пам'яті, які формувалися під впливом російських імперських та радянських дискурсів [9]. Таким чином, деконструкція імперських наративів є важливим етапом формування власного історичного та культурного дискурсу.

Другою важливою точкою міжкультурної взаємодії є питання відновлення інтелектуальної традиції, чи деколонізація знання. У постколоніальному індійському дискурсі ця проблема пов'язана з критикою домінування західних моделей знання, які сформувалися в умовах колоніальної влади та тривалий час визначали академічні стандарти, історіографію і культурні інтерпретації. У цьому контексті постколоніальні дослідники наголошують, що знання не є нейтральним або універсальним, а формується в межах конкретних історичних і владних відносин.

Зокрема, Гаятрі Співак аналізує проблему репрезентації пригноблених груп

у системах знання, де домінують інтелектуальні центри «метрополії». Дослідниця показує соціальні групи, які перебували на периферії колоніальної влади, тобто позбавлені можливості презентувати себе в органах влади, впливати на формування провідних культурних, інтелектуальних наративів, економічно залежні та несамостійні. І називає ці групи субалтерном, тобто підпорядковані, невидимі в політичному та громадському дискурсі. Через цю відсутність в дискурсі їхній голос часто залишається приглушеним або спотвореним у академічному та політичному просторі, оскільки самі механізми виробництва знання відтворюють колоніальні ієрархії [8].

Водночас Г. Співак наголошує, що формування підпорядкованого становища субалтерних груп не обмежується лише заборонаю політичної участі чи обмеженням громадянських прав. Йдеться про значно ширший спектр механізмів культурного та інтелектуального впливу, важливе місце серед яких посідає система освіти. Саме через освітні інституції закладаються уявлення про культурну ієрархію, відсталість колонізованих суспільств і перевагу знань метрополії. У цьому контексті освіта стає важливим інструментом відтворення колоніальних структур знання та водночас простором, у якому може формуватися критика колоніальної влади і процес деколонізації мислення. Як зазначає дослідниця, «освіта колоніальних суб'єктів доповнює процес їхнього формування у правовому полі. Одним із наслідків запровадження британської освітньої системи стало виникнення напруженого розмежування між академічною підготовкою в галузі санскритських студій і місцевою, тепер уже альтернативною,

традицією санскритської “високої культури”. У межах першої культурної пояснення, вироблені авторитетними дослідниками, відповідали епістемічному насильству правового проекту» [8, с. 77].

Таким чином, аналіз Співак демонструє, що освітні практики в колоніальних умовах не лише передають знання, а й формують певну модель культурної ієрархії, у межах якої локальні інтелектуальні традиції знецінюються та стають маргінальними. Саме тому деколонізація знання у постколоніальному дискурсі часто пов’язується з переосмисленням освітніх систем і поверненням до власних культурних та інтелектуальних традицій.

Подібну проблематику розвиває Вальтер Мігноло, який розглядає деколонізацію знання як процес критичного переосмислення західної модерності та її універсалістських претензій. Автор показує, що знання не може бути нейтральним, оскільки формувалося у владних відносинах. Тому їхнє переосмислення передбачає відкриття простору для альтернативних епістемологій і локальних інтелектуальних традицій [6]. У контексті Індії це проявляється у зверненні до класичних джерел санскритської філософії, Вед та Упанішад, а також у переоцінці інтелектуальної спадщини доколоніального періоду як важливого ресурсу для сучасного філософського та культурного розвитку.

У цьому сенсі деколонізація знання в індійському інтелектуальному середовищі спрямована не лише на критику колоніальної спадщини, але й на відновлення власних інтелектуальних традицій та створення альтернативних моделей осмислення історії, культури та соціальної реальності.

Подібні процеси спостерігаються і в українському інтелектуальному просторі, де постколоніальна перспектива пов’язана з переосмисленням імперської та радянської спадщини. Обидві культури мають потребу у відновленні власної системи знання та мислення, що зазнала пригнічення. Індія апелює до класичних текстів санскритської філософії, Вед і Упанішад, Україна – до пошуків власної філософської традиції, народної мудрості та історичних джерел. Цей параметр визначає можливість горизонтального обміну знаннями між культурами. Постколоніальний діалог потребує деконструкції панівних форм знання. У цьому контексті міжкультурний діалог між Україною та Індією може розглядатися як обмін досвідом деколонізації мислення, у межах якого обидві культури прагнуть відновити власні інтелектуальні традиції та сформувати альтернативні моделі знання.

Формування інтелектуальних традицій та деколонізація знання тісно пов’язані з мовою та культурною комунікацією. Тому ще одним параметром для міжкультурної взаємодії Україна–Індія є мовний параметр. В обох культурах колоніальна влада обмежувала свободу мови та можливості самореалізації: англійська була встановлена домінантою в Індії, російська – в Україні. У постколоніальному контексті особливої актуальності набуває проблема відновлення пріоритетного статусу та культурної цінності власної мови як інструменту формування національної та культурної ідентичності.

У постколоніальних дослідженнях мова розглядається не лише як засіб комунікації, але й як важливий інструмент культурної влади та формування

способів мислення. Нгугі Ва Тхонго аналізує вплив колоніальних мов на культурну та інтелектуальну структуру колонізованих суспільств. Дослідник наголошує, що використання мови метрополії в освіті та культурному житті призводить до поступового витіснення локальних мов і традиційних форм мислення. У цьому контексті повернення до рідної мови розглядається ним як один із ключових елементів деколонізації культури та відновлення культурної автономії суспільства [7].

Подібні процеси простежуються і в українському інтелектуальному дискурсі, де питання мови також розглядається у зв'язку з колоніальною спадщиною. Український історичний досвід демонструє тривалий вплив імперських мовних політик, спрямованих на обмеження розвитку національної культури та інтелектуального простору. У цьому контексті відновлення ролі української мови розглядається не лише як культурний, але й як важливий елемент постколоніальної трансформації суспільства. Постколоніальний вимір в Україні пов'язаний із тривалою політикою зросійщення та асиміляції [10, с. 187]. Таким чином, мовний вимір постає важливою точкою перетину українського та індійського досвіду, оскільки в обох випадках мова виступає не лише засобом комунікації, але й інструментом формування культурної автономії та інтелектуальної незалежності.

Окрім формування інтелектуального простору для самовизначення та мовної ідентифікації, важливим параметром для вибудови міжкультурної взаємодії є етика та ціннісно орієнтована політика. Постколоніальні культури формують власні моральні наративи, які впливають

на соціальну комунікацію, визначають суспільні цінності та способи взаємодії між громадянами і владою.

Обидві країни розвинули власні моральні наративи, що визначають поведінку у суспільстві та політиці. У контексті індійської політичної та філософської традиції значний вплив на формування моральної культури опору мав Магатма Ганді. У праці *Hind Swaraj* він формулює концепцію *satyagraha* – принцип ненасильницького спротиву, який ґрунтується на моральній силі правди та внутрішній відповідальності особи перед суспільством. Ганді розглядає ненасильство як етичну альтернативу колоніальній силі та засіб трансформації політичної взаємодії [5]. У цьому сенсі моральна філософія стає важливим елементом антиколоніального дискурсу, оскільки пропонує нові способи суспільної взаємодії, що протистоять логіці імперського насильства.

Антиколоніальний опір впливає на формування політичної свідомості та колективної ідентичності колонізованих народів. Франц Фанон стверджує, що колоніальне панування залишає глибокі ментальні та соціальні наслідки, які відображаються у політичній культурі суспільства. Саме тому боротьба за незалежність у постколоніальних країнах супроводжується формуванням нових політичних наративів. В процесі цього переформатування та деколонізації відбувається також «заміна одного «виду» людей на інший» [13, с. 5].

У цьому контексті політичні наративи України та Індії демонструють спільну логіку розвитку. Антиколоніальний досвід обох країн сприяв формуванню політичної культури, у якій центральне місце займають ідеї свободи,

демократичної участі та відповідальності громадян за політичне майбутнє держави. Таким чином, політичні наративи постколоніального спротиву стають важливим підґрунтям для міжкультурного діалогу, оскільки дають можливість осмислювати історичний досвід колоніалізму як спільний інтелектуальний і політичний виклик. У ширшому вимірі це створює можливість для формування нових моделей міжнародної комунікації, заснованих на принципах демократичної солідарності, взаємного визнання та підтримки права народів на політичне самовизначення.

Ще одним важливим параметром міжкультурної взаємодії у постколоніальному контексті є історична пам'ять та колективний досвід травми. Для суспільств, що пережили колоніальне або імперське домінування, пам'ять про минуле стає важливим ресурсом формування культурної ідентичності та суспільних наративів. У цьому сенсі історична пам'ять виступає не лише способом збереження досвіду минулого, але й важливим інструментом соціальної комунікації, через який суспільства осмислюють власну історію та визначають своє місце у сучасному світі.

У випадку Індії колективна пам'ять значною мірою пов'язана з досвідом колоніальної експлуатації та соціально-економічних криз, спричинених політикою британської адміністрації. Особливе місце у суспільній пам'яті займають події, пов'язані з масовим голодом в колоніальний період, а також поділом Британської Індії у 1947 році, що супроводжувався масштабними міграціями населення та міжрелігійним насильством. Ці події стали важливими елементами національної пам'яті та

суттєво вплинули на формування постколоніальної ідентичності індійського суспільства.

В українському контексті подібну роль відіграє пам'ять про Голодомор, політичні репресії радянського періоду, а також війни та інші травматичні події, які визначають сучасні форми історичної свідомості та культурної самоідентифікації. Осмислення цих подій стало важливою частиною формування українського історичного наративу та політики пам'яті у пострадянській період.

У дослідженнях культурної пам'яті підкреслюється, що суспільства формують спільні історичні наративи через інститути пам'яті, культурні практики та публічні дискурси. Культурну пам'ять можна розглядати як основу суспільних наративів і механізм формування колективної ідентичності. Через пам'ять суспільства вибудовують уявлення про власне минуле та визначають ціннісні орієнтири майбутнього [2].

Водночас досвід історичної травми може впливати на політичну культуру та суспільну комунікацію. Енн Епплбаум аналізує процес формування пам'яті про тоталітаризм у країнах Центральної та Східної Європи. Авторка показує, що травматичні історичні події не лише визначають політичні наративи, але й формують культурні механізми осмислення минулого та колективної ідентичності [1].

Таким чином, історична пам'ять і досвід колективної травми можуть розглядатися як важливий параметр міжкультурної комунікації між Україною та Індією. Осмислення травматичного минулого сприяє формуванню спільних наративів про подолання колоніального або імперського домінування і створює

підґрунтя для діалогу між культурами, які мають подібний історичний досвід боротьби за збереження власної ідентичності та історичної пам'яті.

Висновки. Міжкультурна комунікація Україна–Індія в постколоніальному контексті можлива на основі спільного досвіду колоніального та імперського панування, що створює підґрунтя для критичного осмислення політичної, мовної та культурної спадщини і визначення спільних точок взаємодії для горизонтального діалогу. Декolonізація знання та мови виступає ключовим параметром такої взаємодії, оскільки відновлення пріоритетного статусу рідної мови та інтеграція локальних інтелектуальних традицій формує рівноправні простори для академічного, культурного та соціального обміну, де мова стає не лише засобом комунікації, а й інструментом культурної автономії та відновлення ідентичності. Моральні та етичні наративи, сформовані в процесі боротьби за свободу й гідність, демонструють, що постколоніальні культури здатні трансформувати моральні орієнтири у соціальні та політичні практики, які впливають на формування суспільної взаємодії. Політичні наративи про свободу, демократію та права людини, що виникли в умовах колоніального та імперського пригнічення, забезпечують спільну платформу для міжнародного діалогу, формуючи ціннісні орієнтири та моделі взаємодії на рівні громадянських суспільств. Історична пам'ять і колективний досвід травми виступають важливим ресурсом для культурної ідентичності та соціальної комунікації, оскільки усвідомлення історичних травм та процесів пригноблення сприяє формуванню спільних наративів, які дають змогу

переосмислювати минуле та зміцнювати постколоніальну критичну перспективу.

У подальших дослідженнях перспективним є поглиблений аналіз механізмів деколонізації знання та мовної практики, порівняння конкретних культурних, освітніх і соціальних інституцій України та Індії, а також розробка методологічних підходів до створення спільних академічних та культурних платформ для міжкультурного діалогу, що ґрунтується на рівності, взаємній повазі та визнанні унікальності постколоніального досвіду кожної країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Applebaum, A. *Iron Curtain: The Crushing of Eastern Europe*. New York, 2012.
2. Assmann, A. *Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination*. Cambridge, 2011.
3. Bhabha, H.K. *The Location of Culture*. London, 1994.
4. Chakrabarty, D. *Provincializing Europe: Postcolonial Thought and Historical Difference*. Princeton, 2000.
5. Gandhi, M. *Hind Swaraj and Other Writings*. Cambridge, 2009.
6. Mignolo, W.D. *The Darker Side of Western Modernity: Global Futures, Decolonial Options*. Durham, 2011. 458 p. URL: <https://doi.org/10.1215/9780822394501>
7. Ngũgĩ, W.T. *Decolonising the Mind: The Politics of Language in African Literature*. London, 1986.
8. Spivak, G.C. *Can the Subaltern Speak? Marxism and the Interpretation of Culture / Nelson C., Grossberg L. Urbana, 1988. P. 271–313.*
9. Грицак, Я. *Нарис історії України: Формування модерної нації*. Київ, 2019.
10. Колесник, І. *Антиколоніалізм. Постколоніалізм. Україна (методологічний есей)*. *Український історичний журнал*. 2024. № 4. С. 173–192. URL: <https://doi.org/10.15407/uhj2024.04.173>

11. Рябчук, М. Постколоніальний синдром: Спостереження. Київ, 2011.
12. Саїд, Е. Орієнталізм / пер. з англ. В. Шовкун. Київ, 2025. 536 с.
13. Фанон, Ф. Гнані і голодні / пер. з фр. Київ, 2016. 227 с. (Чорна шкіра – білі маски).

REFERENCES

1. Applebaum, A. (2012). *Iron Curtain: The Crushing of Eastern Europe*. New York, NY: Doubleday. [in Eng.]
2. Assmann, A. (2011). *Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination*. Cambridge, UK: Cambridge University Press. [in Eng.]
3. Bhabha, H. K. (1994). *The Location of Culture*. London, UK: Routledge. [in Eng.]
4. Chakrabarty, D. (2000). *Provincializing Europe: Postcolonial Thought and Historical Difference*. Princeton, NJ: Princeton University Press. [in Eng.]
5. Gandhi, M. (2009). *Hind Swaraj and other Writings*. Cambridge, UK: Cambridge University Press. [in Eng.]
6. Mignolo, W. D. (2011). *The Darker Side of Western Modernity: Global Futures, Decolonial Options*. Durham, NC: Duke University Press. [online] Available at: <https://doi.org/10.1215/9780822394501> [in Eng.]
7. Ngũgĩ, W. T. (1986). *Decolonising the Mind: The Politics of Language in African Literature*. London, UK: James Currey. [in Eng.]
8. Spivak, G. C. (1988). Can the Subaltern Speak? In C. Nelson & L. Grossberg (Eds.), *Marxism and the Interpretation of Culture*. Urbana, IL: University of Illinois Press, pp. 271–313. [in Eng.]
9. Hrytsak, Y. (2019). *A Brief History of Ukraine: Formation of a Modern Nation*. Kyiv, Ukraine. [in Ukr.]
10. Kolesnyk, I. (2024). Anticolonialism. Postcolonialism. Ukraine (Methodological Essay). *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal* (Ukrainian Historical Journal), (4), pp. 173–192. [online] Available at: <https://doi.org/10.15407/uhj2024.04.173> [in Ukr.]
11. Riabchuk, M. (2011). *Postcolonial syndrome: Observations*. Kyiv, Ukraine. [in Ukr.]
12. Said, E. (2025). *Orientalism*. Kyiv, , 536 p. [in Ukr.]
13. Fanon, F. (2016). *The Wretched of the Earth*. Kyiv, 227 p. [in Ukr.]

Summary

INTERCULTURAL COMMUNICATION BETWEEN UKRAINE AND INDIA IN THE POSTCOLONIAL CONTEXT: A PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF POINTS OF INTERACTION

Iryna PETLENKO

orcid.org/0000-0001-9780-9014

Candidate of Philosophical Sciences,

doctoral student of the Department of the History of Philosophy

Taras Shevchenko National University of Kyiv

email: iryna.petlenko@knu.ua

The relevance of the research. This article provides a philosophical analysis of the parameters and points of interaction for establishing intercultural communication between Ukraine and India within a postcolonial framework. The relevance of the study lies in the need to reconsider the experience of imperial and colonial domination, which has significantly shaped the political, cultural, and intellectual identities of both countries. In the context of globalization, postcolonial theory offers new opportunities for developing

intercultural dialogue based on the principles of decolonization of knowledge, restoration of linguistic and cultural autonomy, and critical reinterpretation of historical memory.

The **purpose** of the article is to identify the key parameters of intercultural interaction between Ukraine and India and to define shared narratives.

Conclusions. The research demonstrates that imperial experience, decolonization of knowledge, language policy, ethical and political narratives, as well as historical memory and collective trauma serve as the main parameters of intercultural communication. It is shown that in both contexts, identity formation is closely related to overcoming the consequences of cultural and intellectual domination imposed by imperial centers. Particular attention is given to the Indian postcolonial discourse as a key source of theoretical frameworks of decolonization and its correlation with contemporary Ukrainian intellectual practices.

Intercultural dialogue between Ukraine and India is grounded in a shared experience of colonial oppression and a common aspiration for cultural and political autonomy. The identified parameters create a foundation for developing horizontal models of communication.

Keywords: postcolonialism, intercultural communication, Ukraine, India, decolonization of knowledge, cultural identity, historical memory, political narratives.

Отримано редакцією/ Received: 13.04.26

Прорецензовано / Revised: 26.04.26

Схвалено до друку / Accepted: 28.04.26